

Інформатизація і модернізація соціокультурної сфери суспільства: взаємодія і розвиток

(Наукова доповідь)

У період входження до постіндустріального, інформаційного етапу розвитку суспільства особливістю основних загальноцивілізаційних процесів є раніше невідома активізація двох основних діалектично взаємопов'язаних тенденцій еволюції інформаційних процесів. Одна з них полягає у збільшенні кількості та зміцненні інформаційних зв'язків глобального значення, що у своїй сукупності створюють умови для функціонування глобального інформаційного простору. Сьогодні цей простір, доступний завдяки наявним технічним можливостям для будь-якої людської спільності і є основою зростаючої єдності, цілісності людства.

Слід при цьому зазначити, що абсолютизація розвитку даної тенденції призводитиме поряд із позитивними факторами інформаційних обмінів до широкого, складноконтрольованого впливу негативних тенденцій глобалізації, що будуть розглянуті нижче і серед яких одним із найбільш суттєвих є загальна уніфікація всіх сфер людської діяльності.

Інша тенденція пов'язана з переходом до того етапу розвитку кожної із соціальних інформаційних баз у їх суспільній ієрархії, коли вони завдяки вдосконаленню системи партнерських зв'язків із глобальним інформаційним простором та системою горизонтальних зв'язків, в тому числі й із розвитком соціальних мереж, набувають відносної самостійності, можливостей для самоідентифікації і все активнішого прояву в інформаційній сфері діяльності в якості самостійного суб'єкта і об'єкта інформаційних впливів.

Обидві тенденції, за наявними вже сьогодні ознаками, зафіксованими багатьма дослідниками, ґрунтуються на сучасних економічних трансформаціях, що в крайніх своїх проявах з одного боку, співвідносяться з ознаками глобального інформаційного імперіалізму, з іншого – з ознаками нового

соціально-економічного ладу, основною особливістю якого є соціалізація розвитку, який умовно можна назвати за аналогією глобально демократичним Мобілізація наявних загальносуспільних інформаційних ресурсів, а також інформаційних ресурсів кожної нації, держави в принципі створює можливості для формування оптимального економічного укладу, оптимальної суспільної організації у поєднанні з місцевою специфікою, сприяє реалізації можливостей гармонійного розвитку людини як творчої індивідуальності і свідомого повноцінного члена всієї системи соціальної спільностей, до якої вона належить. Реалізація даної тенденції в процесі розвитку людської цивілізації набуває дедалі більшої актуальності і з розвитком суспільства входить у систему основних показників його життєздатності.

Сучасні тенденції соціокультурних процесів та управління їх змінами в умовах інформатизації базуються на багаторівневості і багатоаспектності напрямів розвитку суспільства в процесі об'єднання всіх інформаційних потоків в єдиному комплексі. В роботі цього комплексу набуває особливого значення забезпечення системи соціальних комунікацій якісною інформацією. В поняття якості інформаційних ресурсів сьогодні вкладається насамперед їх актуальність, відповідність суспільним запитам, пов'язаним із потребами розвитку, можливість оперативної обробки, зручності в використанні та надійної передачі на необхідну відстань, архівування та зберігання. Насамперед при цьому мова йде про електронну інформацію.

Система вітчизняних інформаційних комунікацій у відповідності з суспільними потребами має наповнюватись також необхідними вітчизняним користувачам і адаптованими до їх вимог ресурсами глобального інформаційного простору. І бібліотеки поступово стають ефективною ланкою між глобальними масивами електронної інформації і сучасним користувачем, розвивають систему та методи комунікаційної взаємодії між бібліотеками як акумуляторами знання та суспільством. З урахуванням його запитів вони концентрують суспільно значущу інформацію, комплектують

нею свої фонди, готують її до ефективного використання та набувають можливості успішно задовольняти нею існуючі запити суспільства. Сучасні соціокультурні процеси потребують також ефективного використання інформаційних комунікацій для поставки на міжнародні інформаційні ринки інформаційних продуктів і послуг в рамках міжнародного співробітництва.

В інформатизації і модернізації соціокультурної сфери з розвитком комп'ютеризації поступово зростає роль традиційних бібліотечних установ. Вони є важливим джерелом збереження і організації використання інформаційних ресурсів, і, що дуже важливо на сьогодні, – електронної інформації, яка використовується в останні десятиріччя як основний продукт інформаційних обмінів. На новому етапі свого розвитку бібліотеки знову набувають значення важливого елемента національної інформаційної структури.

Потреби сучасного суспільного розвитку вимагають використання актуальної інформації в різних формах її донесення користувачам всіх регіонів нашої країни. Загальне спрямування процесу інформаційного забезпечення в усій різноманітності конкретних завдань розвитку соціальних структур України при реалізації сучасної установки на суспільний прогрес має бути об'єднане загальнонаціональними цілями і відповідна діяльність бібліотек сьогодні вимагає кооперації, координації зусиль. Організація бібліотечної як і всякої іншої діяльності набуває найбільшої ефективності, коли в ній враховуються національні особливості, ментальні характеристики членів суспільства.

Розвиток сучасної інформатизації як об'єктивної умови розвитку інформаційного суспільства свідчить, що процеси нового інфотворення і проблеми дієвого використання наявних інформаційних ресурсів тісно пов'язані із суб'єктивними факторами освоєння навколишньої дійсності. При розв'язанні конкретних завдань розвитку інформаційних процесів у свідомості людини «охоплюються шари свідомого і підсвідомого, шари так званих духовних традицій», питання про зміст і значення ментальних

характеристик людей в сучасному глобалізованому суспільстві виходить за межі чисто філософської проблематики. Сьогодні воно за своєю суспільною значимістю переросло і рівень розгляду марксистсько-ленінською філософією ментальності як непереконливого предмета розгляду філософії буржуазної, і постсоціалістичного філософствування «при аналізі різних культурно-соціальних явищ та сьогодення» та набуло значення, пов'язаного з певними практичними запитами інформаційного етапу розвитку людської цивілізації.

Таким чином, у зв'язку з посиленням суспільного запиту на використання наявних соціально-психологічних резервів для продуктивного інфотворення, в останні десятиріччя актуалізувались питання досліджень змісту поняття ментальності, її функцій та використання інформації про ментальні характеристики і суб'єктів, і об'єктів інформаційної діяльності в ході розвитку сучасних інформаційних процесів. При поступовому наближенні до усвідомленого використання особливих ментальних характеристик людей в різних видах діяльності, уявлення про ментальність набувало все більш конкретного значення.

Наукові дослідження дають підставу для аргументованого висновку про основні функціональні особливості сучасної ментальності. Серед них найбільш вагоме значення мають:

- 1) ідентифікаційно-інтегративна: ментальність репрезентована як засіб самоототожнення індивіда та консолідації суспільних угруповань;
- 2) комунікативна: спільність символів, стереотипів і ментальних настанов як вихідний пункт адекватного спілкування;
- 3) світоорієнтуюча (або квазіпізнавальна), що подає ментальність як певну «картину світу»;
- 4) смислотворча, пов'язана ціннісним характером ментальних символів, стереотипів та настанов (В.М. Зибцев та В.Ю Попов).

Дані функції стосуються вітчизняного інформаційного виробництва. В той же час в умовах сучасної інформатизації відбувається продукування

суспільно значимої інформації в усіх регіонах світу. Ефективне використання цих ресурсів, поряд із власним інфотворенням, є важливою запорукою сучасного суспільного прогресу. І ця обставина не може не впливати на функціонування і розвиток ментальних процесів. Однак, для ефективного їх функціонування пряме запозичення інформації досить часто є негативним, оскільки сприяє зниженню значення ментальності в житті сучасної людини. У зв'язку з цим на даному етапі суспільного розвитку до числа основних функціональних характеристик ментальності доцільним буде включення також функції асиміляції інформаційних ресурсів в руслі національної ментальної традиції.

Саме інформаційний суверенітет, надбання багатьох поколінь у сфері національної культури, стійкі ментальні характеристики членів суспільства в кожному із регіонів мають стати дороговказами дальшого розвитку нашої цивілізації в усій багатогранності її світосприймання і реагування на виклики дійсності. Багатогранності, що має забезпечувати необхідну гнучкість для успішного розвитку в майбутньому.

В контексті даного підходу на базі визначених на сьогодні особливостей сучасну ментальність слід розглядати як спосіб світосприйняття і світорозуміння, який відрізняє культуру однієї спільноти від культури іншої, один етнос від другого, ґрунтується на досвіді світосприймання і поведінки попередніх поколінь кожного етносу, керується цим досвідом в процесі суспільного розвитку, проявляється у вигляді властивостей кожного соціального суб'єкта виявляти психічну, емоціональну та інтелектуальну своєрідність, самобутність в усіх сферах людської діяльності.

До цього слід зазначити, що об'єктивні загальносуспільні потреби збереження і розвитку прогресивних ментальних характеристик мають сприяти як оновленню і прогресу відповідних процесів в мононаціональному середовищі, так і можливості гармонійного розвитку націй в багатонаціональних державах. І про це свідчить сучасна суспільна практика

багатьох держав, об'єднаних спільним поняттям Заходу. Національні меншості, з їх специфічною ментальністю, мають можливість вносити свій вклад у розвиток власного етносу, беручи активну участь у вирішенні загальнодержавних проблем, збагачують суспільну практику оригінальними рішеннями актуальних проблем, налагоджуючи продуктивні мости міжнаціональної співпраці, ефективних інформаційних обмінів.

Фактор ментальних особливостей в інформаційному суспільстві набуває зростаючого прикладного значення у зв'язку:

- зі зростаючою інтенсивністю інформаційних обмінів між націями і державами, між різними соціальними структурами на внутрідержавному рівні, необхідності збереження і розвитку унікальних ментальних традицій в інтересах подальшої суспільної еволюції;

- з організацією спільного виробництва (спільних підприємств, в т.ч. із зарубіжною участю, міжнародної економічної кооперації, ТНК) , спільної діяльності (наукової, освітньої, в сфері екології та ін..) різних за ментальними ознаками об'єднань людей, з врахуванням ментальних характеристик ділових партнерів;

- з інтенсифікацією сучасних ринкових обмінів; з вдосконаленням процесу міжнародної організації праці;

- з розвитком суспільнознавчих наук, наукового осмислення нової суспільної організації;

- зі зростанням суспільної уваги до введення в загальносуспільний обіг національних інформаційних ресурсів, що є культурним надбанням попередніх поколінь нашої цивілізації;

- при нейтралізації рецидивів інформаційних воєн та міжнародного інформаційного тероризму.

Варто зазначити, що толерантність, взаєморозуміння у міжнаціональних відносинах особливо важливими нині є в сучасному інформаційному виробництві. Це пояснюється насамперед тією обставиною, що в звичайному технологічному процесі всякої людської діяльності

продукування нової інформації як правило випереджає всяку іншу діяльність, оскільки всяка осмислена робота має здійснюватись на підготовленому інформаційному базисі. Випереджаюче виробництво нової інформації, таким чином, значною мірою входить в сферу невідомого, дискусійного, не повністю підтвердженого суспільною практикою. При цьому зростає значення впливів на даний процес різних ментальних факторів, дискусій на базі цих впливів і при грамотній організації цих процесів оригінальність ментальних підходів до вирішення складних проблем сучасності може стати ефективним резервом інноваційного розвитку.

Формування і становлення української, як і всякої іншої ментальності, залежачи від значного числа факторів, що на різних історичних відтинках часу набувають то більшого, то меншого значення, в основному ж визначається трьома основними причинами:

- природними умовами тривалого існування етносу;
- специфічними духовними традиціями, сформованими протягом існування етносу;
- специфікою впливів сталого соціального оточення протягом певного періоду перебування в ньому індивіда.

Впливи даних причин якраз в найбільшій мірі відображаються в структурі ментальності, при розгляді поняття ментальності в суспільних науках.

При цьому «шари підсвідомого» (С.Грабовський), очевидно, є шарами найбільш древньої фіксації досвіду людського існування, відображені насамперед в емоційній сфері. Їх створення відбувалося на ранніх етапах її становлення через фіксацію насамперед через досвідний, «дотеоретичний» за термінологією І.В.Бичка, метод фіксації інформації в людській свідомості. Користуючись даним методом освоєння дійсності, людина, на базі досвіду корисного, перевіреного практикою впливу на навколишнє середовище, з допомогою насамперед рухонаслідування,

формувала своє реагування на прояви навколишньої дійсності, відображала одержаний досвід в пам'яті, що при багатократному повторенні сплавлявся в емоції. Емоційна сфера при цьому заклала основи ментальності, на якій в практичному застосуванні вибудовувався характер.

Дані складові ментальності формувались у сиву давнину, протягом тривалого періоду історії людей на початкових етапах їх соціалізації, коли їх вплив на навколишню дійсність був ще не завжди успішним для її перетворення і первісні люди змушені були або ж мігрувати за сприятливими природними умовами, або ж зникнути. При цьому розвиток емоційної сфери сприяв належному реагуванню на прояви навколишньої дійсності і розвитку виду. Оскільки ці ментальні характеристики формувались протягом тисячоліть, вони є найглибшими і найстійкішими в людській свідомості.

Шари духовних традицій в ментальності відображають ті етапи соціалізації, коли впливам навколишньої дійсності людські спільності успішно стали протиставляти організовані зусилля, відчули їх ефективність і стали зберігати досвід соціальної організації в усіх формах його відображення через символічну святково-обрядову сферу, художньо-естетичний метод фіксації соціальної інформації. Дані духовні традиції в формуванні ментальності зайняли важливе місце з формуванням і розвитком сталих соціальних структур, вдосконаленням символічних форм досвідного спілкування, розширенням функцій писемного спілкування, а також релігійного освоєння дійсності. Певне значення вони мають і в сучасності, сприяючи розвитку ментальних характеристик сучасних націй.

Специфіка впливів сталого соціального оточення протягом певного періоду перебування в ньому індивіда відображається з розвитком всіх форм соціальних зв'язків між людьми, все більш ефективних форм інформаційних обмінів, застосуванням всіх основних принципів, методів і форм інформаційного впливу на особу і суспільство. Такі впливи набули особливого значення з формуванням націй. Їх протистояння загострилися в добу імперій, багатонаціональних держав з постійним відстоюванням

національних інтересів і між націями в самих державах, і між державами при розв'язанні наявних протиріч. У період активізації глобальних процесів у загальноцивілізаційному масштабі дані процеси набувають нової значимості і гостроти, оскільки пов'язані із забезпеченням життєздатності сучасних націй і держав. Їх конструктивне розв'язання має відкрити етап ефективного використання ментальної різноманітності людства на благо загальноцивілізаційного розвитку.

Глибина інтенсивності проникнення кожної зі складових формування ментальних характеристик людини значною мірою залежить від часових рамок даних впливів, що забезпечують нейро-біологічну усталеність фізіологічних особливостей людини. Від тривалості впливів, таким чином, залежить глибина їх проникнення в свідомість і «підсвідомість» людини, їх стійкість до зовнішніх подразників.

В умовах посилення характерних особливостей інформаційного суспільства і його вимог щодо подальшого розвитку кожної нації і держави, що спостерігається сьогодні в усіх регіонах світу, потребується максимальна концентрація зусиль, наявних ресурсів і резервів, в тому числі й урахування ментальної специфіки націй, для забезпечення належного вкладу в загальноцивілізаційний розвиток, достойного позиціонування України в системі міжнародних відносин.

Це позиціонування в сучасному світі має надзвичайно важливе значення і досить усталені ознаки. Адже вже сьогодні, на базі аналізу суспільної практики, суб'єкти глобального інформаційного простору досить рельєфно розділяються на чотири основні групи:

– тих, що на сьогодні слабо включені в світову інформаційну мережу, не мають технологічних можливостей для обробки інформації, в незначних обсягах поставляють інформацію в світову інформаційну базу, практично не здійснюють адаптації використовуваної із зовнішніх джерел інформації і, таким чином, зазнають її неконтрольованого впливу.

– тих, що не досить активно включені до світової інформаційної системи, мають більш-менш задовільні технологічні можливості для цілеспрямованого відбору потрібної інформації з глобальної системи джерел, мають змогу з певною адаптацією її використовувати для власного розвитку, однак, на даному етапі розвитку не мають змоги в якості повноправних партнерів основних виробників нової інформації позиціюватись на світовому ринку інформаційних послуг з власною інформацією;

– тих, які користуються можливостями світового інформаційного простору на базі використання певного асортименту сучасних технологій відбору, збереження і розповсюдження інформації, організують в певних сферах інформаційної діяльності виробництво власного інформаційного продукту і є учасниками роботи ринків інформаційних послуг, реалізуючи на них свій інформаційний продукт;

–тих, що використовуючи найновіші технології, в тому числі в сфері організації праці, високоефективно реалізують можливості світової інформаційної бази, виготовляють інформаційні продукти з урахуванням власної ідеології, власного виміру “якості життя”, утверджують свої уявлення про якість життя у світі з допомогою утвердження власних інформаційних продуктів, диференційованих для різних категорій споживачів, у відповідності із уявлюваною їх роллю в системі глобальних взаємовідносин.

На базі досвіду суспільного розвитку останніх десятиріч можна стверджувати, що, по-перше, історичну перспективу матимуть ті національні спільності, які зможуть здійснювати суспільнозначимий вклад у розвиток і ефективне використання загальноцивілізаційної інформаційної бази, глобальних інформаційних ресурсів, зуміють ефективно організувати найважливіше для нашого часу виробництво – виробництво інформації.

По-друге, всяка із існуючих націй сьогодні має перспективу для свого збереження і розвитку при умові опори на власну інформаційну базу,

систему національних інформаційних ресурсів, включаючи суверенні ресурси, як повноправну складову глобального інформаційного простору.

Практичне використання національного ментального потенціалу України в визначенні оптимальної участі в міжнародному поділі праці інформаційного періоду розвитку суспільства потребує, таким чином, по-перше, об'єктивного вивчення відповідних національних особливостей і, по-друге, організації технологічних процесів інформаційного виробництва з урахуванням цих характеристик. Глобальні процеси сучасності на базі світової інформатизації набувають все більш відчутного прояву в усіх регіонах світу і стали вже незворотнім, обов'язковим фактором суспільного життя.

І можна стверджувати, що перспективи сучасного національного розвитку України суттєвою мірою пов'язані із використанням всієї сукупності наявних ресурсів, в тому числі й соціально-психологічних, вивченням і ефективним використанням ментальних особливостей українців в міжнародному розділі праці, в міжнародному інформаційному виробництві.

Дослідження останніх років, проведені спеціалістами Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, дозволили виявити важливі елементи організації та функціонування національного інформаційного простору в умовах стрімкого розвитку електронних інформаційних технологій, довели, що він охоплює політичні, територіальні, соціально-комунікаційні, технологічні складові, інформаційні ресурси, всю багаторівневу інфраструктуру їх організації, систему взаємодії між виробниками, зберігачами, розповсюджувачами, споживачами інформації, характеризується структурованістю і впорядкованістю, за своєю структурою в процесі розвитку все більше наближається до сучасних ментальних характеристик українського народу. З огляду на це, національний інформаційний простір заслуговує не лише на захист, але й вимагає систематичних і цілеспрямованих зусиль для забезпечення його

комплексного розвитку і вдосконалення, зокрема, розбудови таких його важливих складових, як наукова і освітня. Завдання, що стоять перед державними установами бібліотечно-інформаційної сфери, вимоги, які висуває до них суспільство, владно диктують необхідність надання їм широких можливостей не лише економічного, але й організаційного, управлінського маневру.

Певні організаційні невдачі програми «Бібліотека-XXI» з недосить конкретною чіткістю концептуальних засад, змістовного наповнення, адресного спрямування, особливо яскраво засвідчило назрілість принципового перенесення центру тяжіння у вирішенні багатьох проблем з адміністративного планування на організацію гармонійного поєднання вертикальної і горизонтальної координації діяльності. Така координація більш природно, з урахуванням національної специфіки, ментальної своєрідності українців сприймається бібліотечно-інформаційним професійним співтовариством і сприяє розвитку корпоративної взаємодії бібліотек та інформаційних центрів різного відомчого підпорядкування як на рівні обміну інформацією, так і для реалізації спільних наукових проектів.

Як відомо, головним «каменем спотикання» при організації єдиного депозитарію електронних бібліотечних ресурсів, була задекларована можливість фактичного підпорядкування і можливість розпоряджатися цим депозитарієм для юридичної особи, не пов'язаної з бібліотечними установами і авторами інформаційних продуктів, що далеко не завжди є коректним з огляду на дотримання прав інтелектуальної власності та економічні інтереси самих бібліотек. Спільними зусиллями фахівців тоді вдалося повернутися до концепції розбудови розподіленої системи зберігання електронних бібліотечних ресурсів. Однак, результатом цієї перемоги стала фактична відмова від плідотворних ідей формування інтегрованого довідково-пошукового апарату, запровадження в Україні корпоративної каталогізації, створення системи координації робіт з оцифрування цінних рукописних, книжкових і газетних фондів. Зазначені

проблеми є актуальними і потребують свого вирішення на принципово іншій організаційній основі. Зокрема, дієвими складовими формування єдиного електронного бібліотечного науково-інформаційного простору можуть стати корпоративні склади інформації банків і баз, електронних бібліотек і колекцій, відкритих (поповнюваних користувачами) архівів, створення віртуальних дослідницьких лабораторій для інтеграції зусиль з розробки певних актуальних проблем спеціалістів різних регіонів України, розширення кооперації з зарубіжними бібліотечними центрами. Цілком реальною є перспектива створення гнучкої системи взаємного доступу до ресурсів бібліотек-партнерів шляхом формування системи віртуальних читальних залів; взаємообміну та взаємовикористання електронних інформаційних ресурсів. Необхідно розвивати корпоративну міжбібліотечну систему цільового забезпечення інформацією потреб виконання науковими установами завдань державних науково-технічних програм, досліджень з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки, проблем інноваційного розвитку, екології тощо.

До важливих заходів, які необхідно здійснити з метою вдосконалення бібліотечного сегмента національного електронного наукового інформаційного простору належать, зокрема:

- розробка і впровадження заходів з вдосконалення взаємодії провідних бібліотек України у справі нагромадження та поширення електронних ресурсів наукової інформації, здійснення «вертикальної» і «горизонтальної» координації їх науково-інформаційної діяльності та технологічної політики; реалізації корпоративних інформаційних проектів;

- збереження репозитарію «Наукова періодика України» у електронному фонді НБУВ, здійснення ретроконверсії цього ресурсу відповідно до вимог нової технологічної платформи, що створить принципово нові умови для інтелектуалізованого пошуку;

- реалізація системи заходів, спрямованих на підвищення престижності публікації електронних версій наукових праць та періодичних видань на

інформаційних порталах Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Львівської національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника, інших провідних наукових бібліотек;

- розширення кола електронних періодичних журналів та збірників, книжок, які не мають друкованих аналогів, оскільки це відповідає магістральній тенденції розвитку науково-інформаційної видавничої та бібліотечної справи у світі;

- вдосконалення технологічних засад формування електронної бази даних «Україніка наукова» з метою надання процесу реферування вітчизняних видань високої мобільності;

- перехід до нових моделей організації передплати доступу наукових установ до світових баз наукової та наукометричної інформації, що має зробити його постійним впродовж цілого року;

- ініціювання спільними зусиллями провідних наукових бібліотек питання щодо переходу до системи загальнодержавної, так званої «національної» передплати до світових баз наукової та наукометричної інформації;

- розширення проблемно-тематичного діапазону передплачуваних баз зарубіжної наукової інформації, перш за все, за рахунок спеціалізованих баз та ресурсів соціогуманітарного спрямування;

- розвиток взаємного доступу до ресурсів бібліотек-партнерів шляхом формування системи віртуальних читальних залів; взаємообміну та взаємовикористання електронних інформаційних ресурсів.

- посилення підтримки національного електронного наукового інформаційного простору за допомогою пропаганди засобами соціальних мереж;

- здійснення систематичної роботи з приведення вітчизняних періодичних наукових видань та їх веб-сайтів і електронних баз-інтеграторів періодики у відповідність до світових стандартів науково-видавничої й інформаційної діяльності;

- сприяння входженню вітчизняних наукових періодичних видань та публікацій українських науковців до широкої мережі світових і регіональних наукометричних баз даних, розвиток бібліометричних та наукометричних досліджень;

- зосередження зусиль Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Львівської національної наукової бібліотеки України імені Василя Стефаника, інших провідних наукових бібліотек на формуванні фундаментальної національної книжкової і рукописної колекції «Україніка».

Для потреб сучасного національного соціокультурного розвитку набуває зростаючого значення ефективне використання потенціалу глобального інформаційного простору. При цьому для українського суспільства із зарубіжних інформаційних ресурсів найбільшу цінність являють ті, що за змістом і технологіями розповсюдження відповідають запитам розвитку інформаційного етапу розвитку суспільства. Це ресурси, що мають певні характерні особливості в порівнянні з переважною більшістю продюкованих раніше:

- за змістовною значимістю вони є ближчими до реалізації актуальних питань всіх сфер суспільного життя і в найбільшій мірі, в порівнянні з усіма попередніми етапами людської історії, стають інтегральною частиною всякої людської діяльності, усіх процесів нашого індивідуального і колективного існування;

- вони орієнтовані на задоволення все більш широкої різноманітності запитів різних категорій населення, різних соціальних груп в процесі вдосконалення соціальної структури суспільства. Цьому сприяє також структуризація даної інформації та робота по вдосконаленню пошукових інструментів;

- їх організація сприяє прискоренню соціально-економічних процесів, дає змогу успішного супроводу їх реалізації, задоволенню потреби гнучкого реагування на особливості еволюції суспільних процесів, в тому числі у сфері економіки, політики, оборони та ін.;

- є органічним інформаційним елементом процесу глобалізації.

В період входження нашого суспільства в інформаційний етап його розвитку інформація і її вища форма – наукове знання стають стратегічним ресурсом, ефективне управління яким дозволяє компаніям і державам досягти конкурентних переваг.

Бібліотеки в умовах розвитку сучасного інформаційного суспільства набувають нового значення у сучасній міжнародній інформаційній взаємодії, спрямованій на сприяння міжнародному співробітництву в комунікаційній сфері, заохочення до міжнародного обміну інформацією незалежно від кордонів і рівноправну участь у міжнародних інформаційних потоках, використання глобальної економічної інтеграції на основі міжнародної інфоінфраструктури в національних інтересах, об'єднання інтелектуальних ресурсів різних країн для прогресивного розвитку цивілізації.

Мета таких об'єднань полягає в забезпеченні збереження культурної і наукової спадщини різних типів бібліотек та інститутів інформації, організації необхідного сервісу для вільного доступу користувачів до широкого спектру інформаційних ресурсів. До основних стратегічних напрямків, реалізація яких дозволяє успішно вирішувати поставлені завдання, слід віднести :

- створення об'єднаних електронних інформаційних ресурсів та розробка засобів забезпечення вільного доступу до них через різні інформаційно-бібліотечні мережі;

- розвиток міждержавних, національних або регіональних інформаційних інфраструктур з урахуванням різних аспектів процесу глобалізації;

- виконання брокерських функцій щодо бібліотек та інформаційним інститутів - членів різних асоціацій;

- розвиток навігаційних функцій бібліотек в системі глобальних інформаційних ресурсів;

- вдосконалення технологій виробництва, комплектування та використання сучасних інформаційних ресурсів.

Сучасна інтенсифікація міжнародних зв'язків має значний вплив на розвиток практики міжнародного співробітництва в галузі бібліотечної справи, в тому числі і української. Сьогодення вимагає розробки форм діяльності бібліотек, що сприяють розширенню доступу до інформації та отримання максимального переваги від глобального інформаційного обміну. Необхідна розробка теоретичних і практичних організаційних моделей, що забезпечують ефективне використання світового досвіду вітчизняними бібліотеками з метою їх розвитку та повноцінного обслуговування користувачів. Міжнародне співробітництво має сприяти не тільки використанню світових досягнень у вітчизняній практиці, а й просуванню національних інформаційних продуктів на світову арену